

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Poslanec Národnej rady Slovenskej republiky Miloš SVRČEK a poslankyňa Národnej rady Slovenskej republiky Petra HAJŠELOVÁ predkladajú návrh na prijatie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky.

Cieľom návrhu je

1. splniť verejný prísľub predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Borisa Kolára, že predloží návrh novely Ústavy Slovenskej republiky v súvislosti s referendum o skrátení volebného obdobia,
2. reagovať na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 7/2021-150 zo dňa 7. júla 2021 uverejnenom v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 280/2021 Z. z.

Návrh ústavného zákona sa predkladá v súlade s § 96 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky, č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky.

Ústavný vývoj v priestore strednej a východnej Európy podnietil Benátsku komisiu k vydaniu stanoviska, v ktorom vyjadrila svoj názor, že skrátenie volebného obdobia parlamentu referendum je západnej demokracii cudzie **a v prípade ak už má byť v konkrétnom štáte prípustné, je nutné výslovné zakotvenie tohto mechanizmu v dotknutej ústave**. Hlasovanie vedúce k predčasnému skončeniu volebného obdobia parlamentu by malo byť možné teda len na základe explicitného ústavného zmocnenia.¹ Obdobný názor vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze sp. zn. PL. ÚS 7/2021-150.

Ak majú jednotliví dotknutí voliči právo svojich zástupcov voliť, potom musia mať aj právo ich odvolať. Odvolacie referendum poskytuje voličom príležitosť robiť neustále nezávislé a demokratické rozhodnutia o tom, kto a ako bude vládnuť. Zastupiteľská demokracia poskytuje túto príležitosť raz za určité obdobie rokov v závislosti od ustanovenej dĺžky volebného obdobia. Takto zvolení zástupcovia následne prevezmú kontrolu a rozhodovanie v danom systéme, a občania bez možnosti ich odvolania ostávajú bez konkrétnej príležitosti rozhodnúť proti svojim zvoleným zástupcom, pokiaľ tí vykonávajú mandát v rozpore so svojimi predchádzajúcimi prísľubmi. Je potrebné uviesť, že odvolacím referendum platí, že tento nástroj priamej demokracie ponecháva priestor na kontrolu voličov smerom k práci zvolených zástupcov počas celej dĺžky vykonávaného mandátu. Ako jedna z hlavných benefitov možno prezentovať možnosť predčasných volieb v čase núdze spôsobenej chybami vládnucej väčšiny.

Medzi jednotlivými členskými štátmi Rady Európy môžeme v súčasnosti nájsť dva štáty, ktorých právny poriadok predpokladá možnosť ľudového hlasovania o odvolaní

¹ Body 30 až 32 zo stanoviska Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva k ústavnému referendu na Ukrajine z 31. marca 2000, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL\(2000\)014rev-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL(2000)014rev-e) In. Giba, M.; Bujňák, V.: Odvolanie parlamentu prostredníctvom ľudového hlasovania v členských štátoch Rady Európy, ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE Tomus XL 1/2021, Bratislava, str. 48 Dostupné na <https://afi.flaw.uniba.sk/index.php/AFI/article/view/83>, 26.8.2022

celoštátneho parlamentu z iniciatívy samotného ľudu. Sú nimi Lichtenštajnsko a Lotyšsko. Identifikácia týchto dvoch štátov je aj výsledkom informácií uvádzaných Benátskou komisiou.²

Navrhovaná zmena Ústavy Slovenskej republiky spočíva predovšetkým v doplnení čl. 73 Ústavy Slovenskej republiky o možnosť skrátiť volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky ústavným zákonom alebo referendum. Navrhovaná zmena ústavy reaguje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 7/2021-150.

Zároveň, pokiaľ by platným výsledkom referenda o skrátení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky bolo rozhodnutie predpísaného počtu občanov Slovenskej republiky skrátiť volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky, volebné obdobie by skončilo v deň uvedeným v referende. Rovnako sa navrhuje zaradiť do Ústavy Slovenskej republiky povinnosť predsedu Národnej rady Slovenskej republiky vyhlásiť voľby do Národnej rady Slovenskej republiky do siedmich dní od uverejnenia platného výsledku referenda v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Navrhovatelia v súvislosti s ustanovením možnosti skrátiť volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky zvažovali aj možnosť ustanoviť moratórium počas ktorého by sa v rámci volebného obdobia – jeho začiatku a konca, takéto referendum nemohlo konať, napokon sa rozhodli, že moratórium nebude súčasťou návrhu ústavného zákona, avšak sú pripravení ho do návrhu ústavného zákona doplniť na základe záverov z diskusie v pléne Národnej rady Slovenskej republiky a jej výboroch.

Ďalej sa navrhuje, vychádzajúc z doterajšej ústavnej praxe, umožniť aj Národnej rade Slovenskej republiky na základe výslovného ústavného titulu, zohľadňujúc názor Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrený v jeho náleze sp. zn. PL. ÚS 7/2021-150, prijať ústavný zákon, ktorým si sama skráti prebiehajúce volebné obdobie.

Návrh ústavného zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, inými ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a medzinárodnými dokumentami, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom EÚ.

Návrh ústavného zákona nemá žiadny vplyv na rozpočet verejnej správy, samosprávy, na podnikateľské prostredie, na životné prostredie, informatizáciu spoločnosti, na služby verejnej správy, žiadne sociálne vplyvy, ani vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

---

² Správa Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva k odvolaniu starostov, primátorov a miestnych volených zástupcov z 20. júna 2019, č. materiálu CDL-AD(2019)011, s. 7. Dostupné na [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2019\)011rev-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2019)011rev-e). In. Giba, M.; Bujňák, V.: Odvolanie parlamentu prostredníctvom ľudového hlasovania v členských štátoch Rady Európy, ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE Tomus XL 1/2021, Bratislava, str. 45 Dostupné na <https://afi.flaw.uniba.sk/index.php/AFI/article/view/83>, 26.8.2022

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Navrhuje sa doplniť možnosť skrátiť volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky ústavným zákonom alebo referendum.

K bodu 2

Upresňuje sa doterajšie znenie čl. 98 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré môže vyvolávať rozdielne interpretácie. Navrhuje sa priamo do textu Ústavy Slovenskej republiky ustanoviť povinnosť pre predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zabezpečiť zverejnenie platného výsledku referenda v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

K bodu 3

Do čl. 98 sa navrhuje doplniť nový odsek 3, ktorý jednoznačne ustanovuje záväznosť a priamu účinnosť platného výsledku referenda o skrátení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky. Takýto platný výsledok by mal za následok automatické ukončenie prebiehajúceho volebného obdobia, a to dňom uvedeným v referende. Súčasne sa ukladá predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky, aby v takomto prípade vyhlásil nové parlamentné voľby, a to do siedmich dní od vyhlásenia výsledku referenda v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Lehota siedmich dní sa určuje analogicky s lehotou, kedy musia byť vyhlásené parlamentné voľby po rozpustení Národnej rady Slovenskej republiky z dôvodu neúspešného ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.

K bodu 4

Navrhuje sa ustanoviť prechodné ustanovenia na základe ktorého sa nová právna úprava bude vzťahovať aj na práve prebiehajúce volebné obdobie, teda referendum alebo ústavným zákonom bude možné skrátiť aj VIII. volebné obdobie.

K Čl. II

Účinnosť sa navrhuje vzhľadom na predpokladané trvanie legislatívneho procesu a dostatočnú legisvakanciu dňom 1. januára 2023.